

Dobre zmiany w ochronie zwierząt?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Nowelizacje ustawy o ochronie zwierząt i Kodeksu karnego mają na celu poprawienie sytuacji zwierząt i zaostrzenie kar za znęcanie się nad nimi oraz wprowadzenie dożywotniego zakazu ich posiadania dla skazanych za tego typu przestępstwa popełnione ze szczególnym okrucieństwem. Zmiany w prawie karnym przygotowane przez Ministerstwo Sprawiedliwości zostały przyjęte przez Sejm pod koniec stycznia. Procedowany jest natomiast projekt nowelizacji ustawy o ochronie zwierząt przygotowany przez grupę posłów PiS. Do najbardziej kontrowersyjnych propozycji, krytykowanych głównie przez grupy reprezentujące producentów, należy zakaz chowu i hodowli zwierząt na futra oraz zakaz uśmiercania zwierząt gospodarskich bez ogłuszenia. W tym drugim przypadku złagodzone jednak pierwotne brzmienie wyłącza pod zakaz tzw. ubój rytualny, czyli wykonywany na potrzeby wspólnot religijnych. Badanych poprosiliśmy o ustosunkowanie się do niektórych propozycji¹.

Wszystkie rozwiązania, o które pytaliśmy, spotykają się z aprobatą przeważającej części respondentów. Niemal powszechnie (93%) popierane jest wprowadzenie dożywotniego zakazu posiadania zwierząt dla osób skazanych za znęcanie się nad zwierzęciem ze szczególnym okrucieństwem lub za zabicie go. Z poparciem ogromnej większości (84%) spotyka się również propozycja podwyższenia kar za tego typu przestępstwa – z 2 do 3 lat pozbawienia wolności lub z 3 do 5 lat w przypadku dokonania tego ze szczególnym okrucieństwem. Zbliżony odsetek ankietowanych (86%) aprobuje zakaz transportu żywych ryb bez dostatecznej ilości wody, która umożliwi oddychanie. Warto wspomnieć, że przepis ten już obowiązuje, a nowelizacja, poza wyeliminowaniem językowego błędu logicznego², znosi przede wszystkim ograniczenie ochrony wyłącznie do ryb, które są transportowane w celu sprzedaży. Trzy czwarte Polaków (76%) popiera zakaz uśmiercania zwierząt gospodarskich bez uprzedniego ogłuszenia (wyjątkiem przewidzianym przez autorów projektu miałyby być ubój rytualny), natomiast 15% jest temu przeciwnie. Dwie trzecie respondentów (65%) odnosi się pozytywnie do wprowadzenia przepisu, który zabraniałby trzymania psów na łańcuchach, a niemal

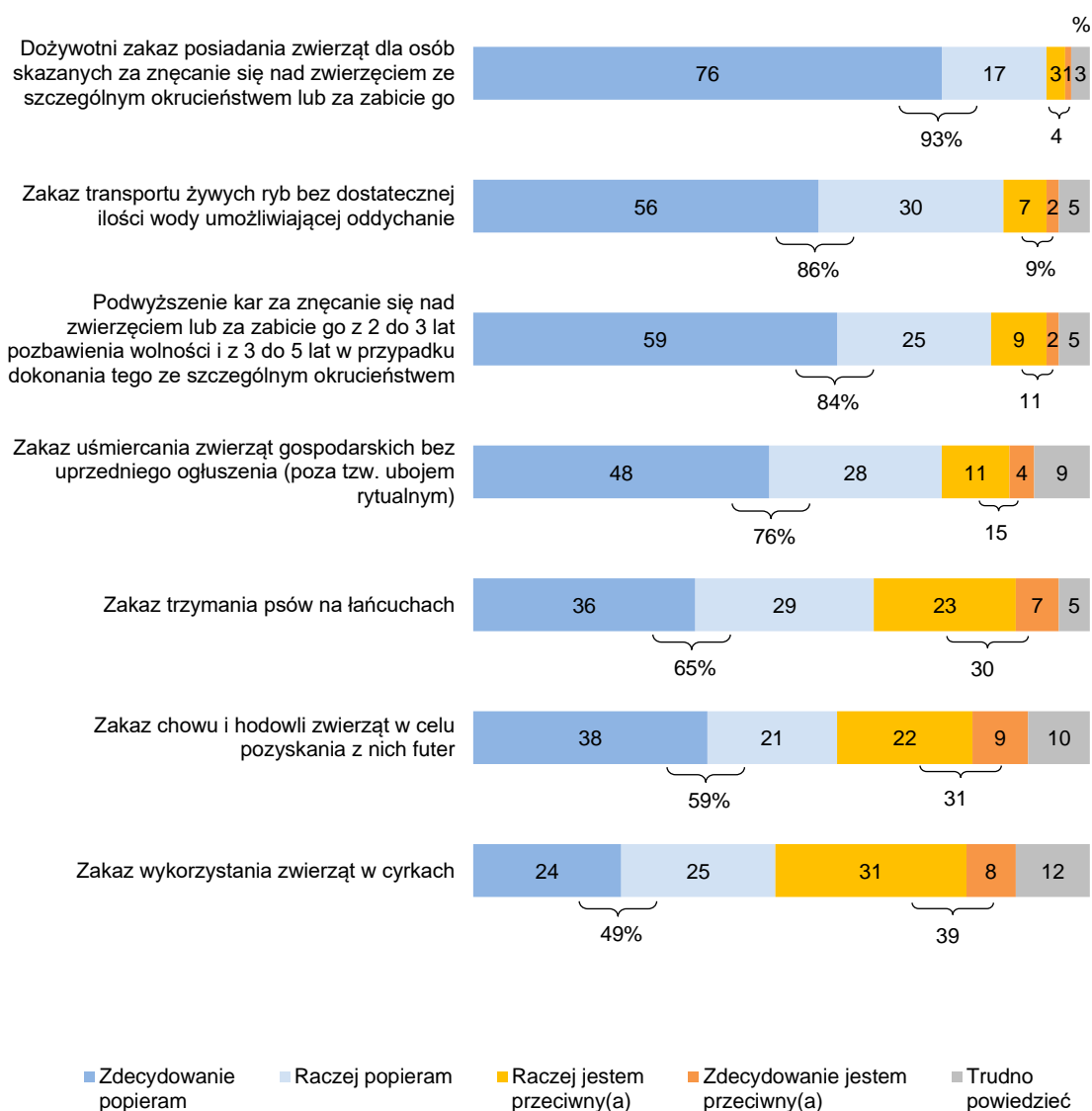
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (333) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 1–8 lutego 2018 roku na liczącej 1057 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Jest „bez dostatecznej ilości wody uniemożliwiającej oddychanie”, a powinno być „umożliwiającej”.

jedna trzecia (30%) dezaprobuje takie zmiany. Za zakazem chowu i hodowli zwierząt na futra opowiada się sześciu na dziesięciu badanych (59%), a przeciw – około jednej trzeciej (31%). Największe zróżnicowanie opinii dotyczy wykorzystywania zwierząt w cyrkach – co drugi badany (49%) popiera przepis, który by tego zakazywał, natomiast dwie piąte (39%) kontestuje zmiany. Znaczny odsetek przeciwników bierze się prawdopodobnie nie tyle z zamiłowania do tej rozrywki, ile raczej z przekonania, że w cyrkach zwierzęta są dobrze traktowane i nie dzieje im się krzywda.

CBOS

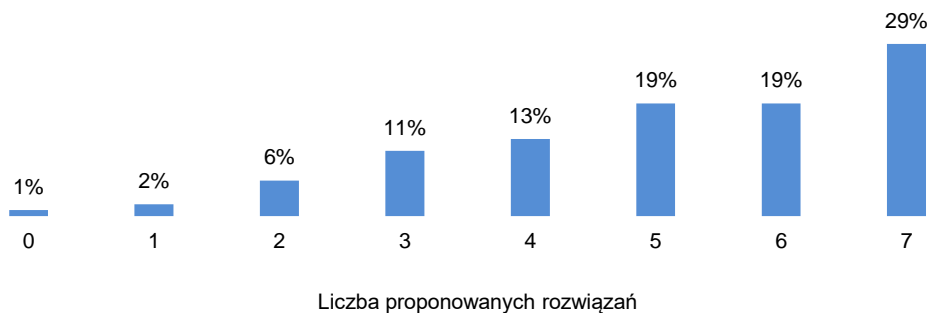
RYS. 1. Lista niektórych proponowanych zmian w ustawie o ochronie zwierząt i Kodeksie karnym. O każdej z tych propozycji proszę powiedzieć, czy ją Pan(i) popiera czy też jest jej Pan(i) przeciwny(a)

Przeciętnie badani popierają 5 z 7 powyższych rozwiązań. Nieliczni (1%) nie aprobują żadnego z nich, natomiast niemal jedna trzecia (29%) popiera wszystkie.

CBOS

RYS. 2. Liczba proponowanych rozwiązań – odsetek popierających

Stosunek do przepisów mających poprawić sytuację zwierząt i zaostrzyć kary za znęcanie się nad nimi różni się w zależności od cech społeczno-demograficznych badanych. Można ogólnie powiedzieć, że większą wrażliwość na los zwierząt przejawiają kobiety niż mężczyźni, a także ludzie młodzi i lepiej wykształceni. Najwyższe odsetki popierających wszystkie propozycje legislacyjne rejestrujemy wśród kobiet, osób mających od 25 do 34 lat, mieszkańców największych aglomeracji, badanych z wyższym wykształceniem, przedstawicieli kadry kierowniczej i specjalistów, techników i średniego personelu, pracowników administracyjno-biurowych, pracowników usług, a ponadto wśród osób identyfikujących się z lewicą, zamierzających obecnie głosować na ugrupowanie Kukiz'15 lub Nowoczesną, jak również nieuczestniczących w praktykach religijnych. Natomiast stosunkowo najrzadziej opowiadają się za nimi najstarsi respondenci (65 lat i więcej), rolnicy i ankietowani uczestniczący w praktykach religijnych 1–2 razy w miesiącu. Ponadto nieco mniejsze niż przeciętnie poparcie dla zwiększenia ochrony zwierząt i zaostrzenia kar za znęcanie się nad nimi notujemy wśród osób słabiej wykształconych i badanych pracujących na własny rachunek.

TABELA

		Odsetek popierających od 0 do 3 rozwiązań	Odsetek popierających od 4 do 6 rozwiązań	Odsetek popierających wszystkie rozwiązania	Średnia liczba popieranych rozwiązań
Ogółem		20	51	29	5,1
Płeć	Mężczyźni	24	58	18	4,7
	Kobiety	16	45	39	5,4
Wiek	18–24 lata	15	54	32	5,2
	25–34	15	46	39	5,5
	35–44	13	53	34	5,5
	45–54	20	48	32	5,1
	55–64	23	55	22	4,8
	65 lat i więcej	30	52	18	4,5
Miejsce zamieszkania	Wieś	24	56	20	4,8
	Miasto do 19 999	22	51	27	5,0
	20 000 – 99 999	13	51	36	5,4
	100 000 – 499 999	20	47	34	5,3
	500 000 i więcej mieszkańców	17	41	43	5,4
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	23	61	16	4,7
	Zasadnicze zawodowe	25	52	23	4,8
	Średnie	21	46	33	5,1
	Wyższe	11	50	39	5,7
Grupa zawodowa	Kadra kier. i spec. z wyższym wyksz.	13	49	38	5,5
	Średni personel, technicy	22	39	39	5,3
	Pracownicy adm.-biurowi	13	44	42	5,6
	Pracownicy usług	17	41	41	5,4
	Robotnicy wykwalifik.	21	56	23	5,0
	Robotnicy niewykwalifikowani	18	58	24	5,0
	Rolnicy	27	63	10	4,5
	Pracujący na własny rachunek	22	65	14	4,8
Największe elektoraty	PiS	21	54	25	5,0
	PO	17	48	35	5,4
	Kukiz'15	10	43	47	5,8
	Nowoczesna	13	42	44	5,7
Poglądy polityczne	Lewicowe	18	44	38	5,4
	Centrowe	19	54	27	5,1
	Prawicowe	19	53	27	5,0
Udział w praktykach religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	51	29	5,1
	Raz w tygodniu	20	54	26	5,1
	1–2 razy w miesiącu	30	52	19	4,5
	Kilka razy w roku	14	50	36	5,4
	W ogóle nie uczestniczy	18	43	39	5,4

Warto również porównać społeczny stosunek wobec poszczególnych rozwiązań, koncentrując się przede wszystkim na skali sprzeciwu. Wobec zakazu hodowli zwierząt na futra najsilniej oponują rolnicy (którzy w tym przypadku częściej są przeciw niż za) i prywatni przedsiębiorcy. Ci pierwsi wyróżniają się także relatywnie wysokim poziomem sprzeciwu wobec zakazu uśmiercania zwierząt gospodarskich bez ogłuszania oraz trzymania psów na łańcuchach (tu wyróżniają się ogólnie mieszkańcy wsi), jak również wobec postulatu zaostrzenia kar za znęcanie się nad zwierzętami. Propozycją najbardziej kontrowersyjną – w niektórych grupach spotyka się ona nawet częściej z krytyką niż aprobatą – jest zakaz wykorzystywania zwierząt w cyrkach. Oponentami są na ogół mężczyźni, najstarsi respondenci, mający wykształcenie podstawowe, gimnazjalne lub zasadnicze zawodowe, a także robotnicy wykwalifikowani, rolnicy i prywatni przedsiębiorcy.

Niemal wszystkie rozwiązania, o które pytaliśmy, są na ogół aprobowane przez największe elektoraty ugrupowań politycznych. Wyjątkiem jest wykorzystywanie zwierząt w cyrkach, w przypadku którego zwolennicy PiS są niemal równo podzieleni na zwolenników (43%) i przeciwników (42%) zakazu takiej działalności. Zakaz hodowli zwierząt na futra ma relatywnie najwięcej zwolenników wśród potencjalnych wyborców Kukiz'15 (69% wobec 22% przeciw), a nieco mniej, choć także większość, w elektoratach Nowoczesnej (63% wobec 32%), PO (61% wobec 32%) i PiS (58% wobec 32%).

Polacy na ogół pozytywnie odnoszą się do przepisów mających poprawić sytuację zwierząt, jak również do zmian prawa karnego w tym zakresie. Zaostrzenie kar dla sprawców znęcania się nad zwierzętami oraz dożywotni zakaz ich posiadania dla tych, którzy dopuścili się tego ze szczególnym okrucieństwem, są niemal bezdyskusyjne. Natomiast głosy sprzeciwu pojawiają się najliczniej wobec zdelegalizowania wykorzystywania zwierząt w cyrku, a także, choć nieco rzadziej, w odniesieniu do zakazu hodowli zwierząt na futra i trzymania psów na łańcuchach.

Opracował

Michał Feliksiak